

De bewoners van de Utenbroekestraat

Betreft: Uw brief van 30 januari jl.
Referentie: RvB/DC/5281
Datum: 12 februari 2019

T 088 979 2520 E Rvb.secretariaat@haaglandenmc.nl

Geachte heer, mevrouw,

Tijdens de eerste informatiebijeenkomst over de 'koers van Haaglanden Medisch Centrum voor de toekomst, op 30 januari jl. ontvingen wij van u een brief met een aantal vragen. In onderstaande antwoord zullen wij zoveel mogelijk van uw vragen beantwoorden. Het is voor ons niet mogelijk alle vragen die u ons heeft gesteld te beantwoorden, omdat er enkelen zijn die buiten onze kennis of invloed liggen. Wij laten die vragen onbeantwoord uit respect voor u (u heeft immers recht op juiste en eerlijke antwoorden) en aan de instanties die over de vragen gaan die buiten onze beleidsinvloedsfeer liggen en er zodoende echte kennis van hebben. Sommige van uw vragen zijn verkort weergegeven.

1. *Bronovo als weekziekenhuis. Wat gaat er gebeuren met patiënten die op vrijdag niet naar huis kunnen?*

Als de acute zorg vanuit Bronovo is verplaatst naar Westeinde, zal Bronovo een weekziekenhuis zijn. Dit betekent dat het is geopend van maandag 06.00 tot vrijdag 18.00 uur. In Bronovo kunnen patiënten terecht voor poliklinische zorg en geplande operaties. In het operatieschema wordt rekening gehouden met de tijd dat een patiënt normaliter moet herstellen in het ziekenhuis. Kortom operaties die een langere hersteltijd in het ziekenhuis kennen worden aan het begin van de week uitgevoerd, hierdoor is de kans dat een patiënt op vrijdag niet naar huis kan gering. Mocht dit onverhoopt toch voorkomen, dan wordt de patiënt per ambulance overgeplaatst naar HMC Westeinde.

2. *Een reden voor de genomen beslissing schijnt te zijn, dat er minder wordt geopereerd en dat er dus minder zorg nodig zou zijn. Is dat een blijvend verschijnsel of tijdelijk? Maar ook na een operatie hebben patiënten deskundige verpleging en verzorging nodig. Op het gebied zijn nu tekorten. Daarvoor blijft voldoende capaciteit nodig. Hoe wordt er gewaarborgd dat deze beschikbaar is?*

HMC wil de beste zorg bieden aan alle inwoners van de regio Haaglanden. Om dit te kunnen doen, is het noodzakelijk om in te spelen op ontwikkelingen in de maatschappij

HMC Antoniushove
Burg. Banninglaan 1
2262 BA Leidschendam
Postbus 432
2501 CK Den Haag

HMC Bronovo
Bronovolaan 5
2597 AX Den Haag
Postbus 432
2501 CK Den Haag

HMC Westeinde
Lijnbaan 32
2512 VA Den Haag
Postbus 432
2501 CK Den Haag

en die in de zorg. Door tijdig keuzes te maken, zorgt HMC ervoor dat de zorg in de toekomst goed en toegankelijk blijft.

De belangrijkste ontwikkelingen waardoor HMC de koers moet heroverwegen, zijn:

- **Stijgende zorgvraag, meer oudere mensen in regio Haaglanden**
In de regio Haaglanden wonen 1,4 miljoen mensen, en dat aantal groeit nog steeds. Daarbij worden we samen steeds ouder. HMC wil investeren om ook in de toekomst gezien deze ontwikkelingen de beste zorg te kunnen blijven bieden.
- **Stijgende zorgkosten, financiële afspraken hoofdlijnenakkoord en prijsdruk verzekeraars**
De inkomsten van ziekenhuizen staan onder druk. Dit komt doordat we er als maatschappij voor hebben gekozen om in de toekomst meer zorg dichtbij huis te verlenen in plaats van in het ziekenhuis. Dit is vastgelegd in het hoofdlijnenakkoord van de Minister van Medische Zorg met onder andere de ziekenhuizen, de zorgverzekeraars, de patiëntenorganisaties en de federatie van medisch specialisten. De kosten van de ziekenhuizen blijven tegelijkertijd toenemen. Als de opbrengsten achterblijven, betekent dit dat HMC kritisch moet kijken naar die kosten.
- **Arbeidsmarktkrapte, schaarste geschoold zorgpersoneel**
Er is een landelijk tekort aan (gespecialiseerde) zorgmedewerkers. Het betekent dat HMC zijn medewerkers zoveel als mogelijk gericht moet inzetten. Gespecialiseerd zorgpersoneel inzetten op drie locaties is in de toekomst niet mogelijk.
- **Digitalisering, innovaties en technologische vernieuwingen, nieuwe mogelijkheden voor de beste zorg op de juiste plek**
Patiënten kunnen voor steeds meer zorg terecht buiten het ziekenhuis. Bijvoorbeeld in een zorgcentrum in de wijk of gewoon thuis. Zij maken ook steeds meer gebruik van digitale hulpmiddelen om zorg op afstand te krijgen. HMC wil meer investeren in deze ontwikkelingen, omdat ze passen bij het streven om de zorg meer te organiseren zoals de patiënt dat wil.

3. ***Een aanname is, dat meer behandelingen bij en door de huisarts uitgevoerd zullen worden zodat patiënten thuis kunnen blijven. Dat is alleen mogelijk als er voldoende thuiszorg is en er mantelzorg beschikbaar is. In de thuiszorg zijn op dit moment al tekorten en het SCP heeft overduidelijk aangetoond dat er niet op gerekend mag worden dat er meer mantelzorg gegeven kan worden. Ook is berekend dat de beschikbaarheid van mantelzorgers in de toekomst juist afneemt. Zonder voldoende thuiszorg en mantelzorg kunnen patiënten niet thuis worden verzorgd en verpleegd. Heeft het HMC daar rekening mee behouden?***

In onze koers voor de toekomst geven wij aan dat er meer behandelingen dichtbij de patiënt kunnen plaatsvinden, wij bedoelen hiermee aan te geven dat behandelingen waarvoor de patiënt anders naar het ziekenhuis zou moeten, in de toekomst vaker dichtbij huis, in een gezondheidscentrum of thuis uitgevoerd kunnen worden. Dit voorkomt onnodig ziekenhuisbezoek en zo kunnen behandelingen dichtbij of in de

thuisituatie plaatsvinden. Te denken valt aan bepaalde diagnostische onderzoeken of bijvoorbeeld sommige soorten van chemokuren.

- 4. *Is overwogen Bronovo open te houden voor veel voorkomende operaties en een deel van het ziekenhuis te bestemmen tot zorghotel/revalidatiecentrum? En eventueel ook een deel van het Westeinde voor dat doel te gebruiken? Juist aan kortdurende opname voor verpleging, revalidatie en verzorging zal bij het huidige beleid groeiende behoefte zijn?***

De toekomstige bestemming van HMC Bronovo na 2022-2024 is nog niet bepaald. Wij zullen daarover in gesprek gaan met belangstellenden voor de locatie. HMC Westeinde is in dat kader niet overwogen voor een deels ander gebruik dan ziekenhuisvoorziening omdat alle beschikbare ruimte nodig is voor het verlenen van ziekenhuiszorg.

- 5. *Als de grond een keer is verkocht zal hij nooit meer beschikbaar komen voor een zorgfunctie, terwijl daar in de toekomst behoefte aan zou kunnen bestaan. Heeft het HMC bestuur zich daarvan voldoende rekenschap gegeven? Is dit verantwoord?***

Laten wij voorop stellen dat HMC Bronovo de komende 3 tot 5 jaar als weekziekenhuis open zal zijn. Daarnaast willen wij benadrukken dat de grond niet verkocht is. Het klopt inderdaad dat de bestemming van de grond zorg is. Over de bestemming de locatie HMC Bronovo zal HMC in overleg treden met de gemeente Den Haag.

- 6. *Heeft HMC zich rekenschap gegeven van de bevolkingsopbouw? De bevolkingspiramide laat zien dat de geboortegolf van na 1945 nu een piek veroorzaakt van een hoog aantal 75-jarigen, maar een veel grotere bevolkingsgolf komt eraan van mensen die nu tussen de 50 en 55 jaar oud zijn. Zij zullen binnen zo'n 20 jaar ook gaan behoren tot de categorie van zorggebruikers. Is daar rekening mee gehouden.***

Wij hebben rekening gehouden met de bevolkingsopbouw; zie ook antwoord op vraag 2. Het toekomstige zorglandschap zal bestaan uit integrale zorgcentra voor basiszorg dichtbij de patiënt, zorg thuis (w.o. digitale monitoring), centra voor geplande zorg en hoog specialistische interventiecentra voor complexe aandoeningen met een bovenregionale functie. Op deze wijze richt HMC haar zorg de komende jaren in.

- 7. *Goed personeelsbeleid kan veel problemen oplossen. Werken in een kleiner ziekenhuis, in een omgeving met veel groen en goede parkeergelegenheid lijkt ons aantrekkelijker dan werken in het centrum van de stad. Extra inspanningen mogen van een bestuur worden gevraagd om de medewerkers goede voorwaarden te bieden, ook op aanpalende gebieden, zoals scholing en huisvesting? Zet het bestuur daar wel voldoende op in? Zou het handhaven van Bronovo geen betere kansen bieden het personeelstekort op te lossen?***

Het tekort aan gespecialiseerd zorgpersoneel is een landelijk probleem. Alle ziekenhuizen in Nederland en met name in de randstad kampen met deze tekorten. Juist door onze zorg in de toekomst te concentreren gaan we doelmatig om met de beschikbare capaciteit. In het verleden gehouden onderzoeken wijzen uit dat zorgpersoneel zich met name gedreven voelt door de kwaliteit van zorg die geleverd kan worden, de inhoudelijke uitdagingen en de omgang met collega's. HMC hecht daarnaast, als een van de grootste opleidingsziekenhuizen in de regio, grote waarde aan het blijvend opleiden en doorontwikkelen van haar medewerkers. Het is daarom ook

dat de verpleegkundige adviesraad van HMC en de Ondernemingsraad van HMC deze koers van de raad van bestuur steunen.

- 8. *Wordt er niet teveel gefocust op de hoog gespecialiseerde zorg en te weinig ruimte gehouden voor de meer gebruikelijke verrichtingen, die in kleinere zorglocaties dicht bij patiënten gerealiseerd kunnen worden, zoals ook landelijk wordt bepleit.***

HMC zet met haar nieuwe koers juist in op de twee assen die door u worden genoemd. Hoogcomplex in het ziekenhuis als het moet en dichtbij (voor kleinere verrichtingen en diagnostiek) op locaties dichtbij de patiënt.

- 9. *Er wordt ook gepleit voor een landelijke regie over aantallen en locaties van ziekenhuizen nu steeds duidelijker blijkt dat marktwerking in de zorg ongewenste effecten heeft. In dat licht bezien is het voorbarig en pure kapitaalvernietiging als Bronovo, een goed geëquipeerd ziekenhuis, nu zou worden afgebroken. Heeft het HMC bestuur daarmee rekening gehouden?***

Onze inschatting is dat u doelt op de bereikbaarheid van de acute zorg. De normen hiervoor zijn door het Ministerie van VWS wettelijk vastgelegd. Gebleken is dat bij het eventueel op termijn wegvallen van de locatie Bronovo geen strijdigheid met betrekking tot de wettelijke normen zal ontstaan.

Jaarlijkse vinden op alle locaties investeringen plaatst, het beeld dat HMC Bronovo geen investeringen meer behoeft is niet juist. HMC Bronovo is voor ca. 2/5 gerenoveerd, ca. 3/5 deel van de huisvesting is ca. 30 jaar oud en behoeft dringend renovatie.

Met onze zorgpartners, maar ook met de gemeente wordt de komende jaren gekeken naar de bestemming van de locatie HMC Bronovo. In onze koers staat beschreven dat wij het uiterlijk 2024 niet meer nodig hebben in de huidige vorm, wat er daarna met de locatie gebeurt is nog onderwerp van gesprek met de gemeente Den Haag.

- 10. *Uiteraard is het prettig voor binnenstadbewoners een ziekenhuis bij de hand te hebben. De vraag rijst echter of het verkeerstechnisch niet veel wenselijker is Bronovo open te houden dan Westeinde en Antoniushove uit te breiden? Bovendien dient rekening gehouden te worden met de inwoners van de omliggende gemeenten? Zijn hun belangen voldoende in aanmerking genomen?***

Op 24 januari jl. hebben wij onze koers voor de toekomst bekend gemaakt. Op dit moment bespreken wij deze koers met alle belanghebbenden, de gemeentebesturen en bewoners van omliggende gemeenten horen hier ook bij. Alle zorgen en suggesties die hieruit naar voren komen nemen wij mee in onze plannen voor de toekomst. Met de gemeente Den Haag zijn wij in gesprek over de betere verkeerstechnische ontsluiting van HMC Westeinde. Daarnaast zullen wij op deze locatie het aantal parkeerplekken aanzienlijk uitbreiden. Bovenal willen wij benadrukken dat de zorg voor de inwoners van Den Haag en de regio in al onze plannen nadrukkelijk is gewaarborgd.

- 11. *Het KMPG rapport is bekend bij de NOS, Omroep West en Den Haag Centraal. Zou het dan niet in de rede liggen dat het HMC het rapport in de openbaarheid brengt?***

Voor het maken van haar koers voor de toekomst heeft HMC gekeken naar heel veel aspecten. Te denken valt aan toekomstige zorgvraag, bevolkingsopbouw, maar ook is gekeken naar bedrijfsmatige en financiële implicaties van de koers. Het rapport waar u

op doelt bevat bedrijfsgevoelige en concurrentiegevoelige informatie, het rapport is dan ook niet beschikbaar voor publicatie. Tenslotte willen wij benadrukken het zeer te betreuren is dat er op deze wijze is omgegaan met vertrouwelijke informatie.

12. Is het terecht dat het huidige besluit is genomen zonder dat Bronovo vertegenwoordigd was in het bestuur? Wat zegt dat over de kwaliteit van besluitvorming en over het draagvlak voor de genomen besluiten?

Laten wij allereerst voorop stellen dat er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden. HMC is in 2015 ontstaan uit een fusie tussen MCH en Bronovo. Er is sinds januari één raad van bestuur voor het gehele ziekenhuis. In de vaststelling van de koers zijn Ondernemingsraad (OR), Verpleegkundige Adviesraad (VAR), Cliëntenraad en Medische Staf betrokken en zij steunen deze koers. In al deze overlegorganen zijn medewerkers vertegenwoordigd die werken op de verschillende locaties; dus ook HMC Bronovo. Daaruit is af te leiden dat er binnen HMC breed draagvlak is voor de uitgezette koers.

13. Is het uit te leggen dat gerenoveerd en bijgebouwd moet worden bij het Westeinde en Antoniushove terwijl een up-to-date ziekenhuis wordt gesloten?

Zie antwoord op vraag 9.

14. Weet u al wat de vrijwilligers gaan doen die in Bronovo werken? Bent u in staat om voldoende vrijwilligers in Westeinde te krijgen om de zorg nog een beetje menselijk te houden?

De komende 3 tot 5 jaar zullen op de locatie Bronovo nog vrijwilligers nodig zijn. De vrijwilligers zijn na deze periode van harte welkom om op de locatie HMC Antoniushove en HMC Westeinde hun zeer gewaardeerde bijdrage te leveren. Wij ondervinden geen problemen bij het vinden van vrijwilligers voor de verschillende locaties, de verwachting is dat dit in de toekomst evenmin het geval zal zijn.

15. Burgers betalen premies voor de zorg, nog zonder dat zij van deze zorg gebruik maken. Ondanks deze bijdrage hebben wij niets te vertellen over hoe de zorg wordt ingericht. We worden geïnformeerd, maar voorafgaand aan de besluitvorming wordt niet gevraagd naar de mening van patiënten en toekomstige patiënten. Zou u het terecht vinden dat wij werkelijk zeggenschap krijgen over deze zaak, die ons zo zeer ter harte gaat?

We willen nogmaals benadrukken dat wij op 24 januari jl. onze koers voor de toekomst hebben gepresenteerd, er heeft nog geen besluitvorming plaats gevonden. Bij het vaststellen van deze koers van HMC is de cliëntenraad intensief betrokken geweest. Tevens vervullen de zorgverzekeraars hierbij een belangrijke rol. Zij zijn actief betrokken bij de keuzes die wij maken voor de inrichting van de zorg in de regio.

Ook gaan wij de komende tijd verder de inwoners van de wijken en randgemeenten in gesprek via informatiesessie 's en dialoogtafels. Op dit moment zijn wij bezig met de inrichting hiervan. Zodra hier meer over bekend is, zullen wij betrokkenen informeren en kunt u hierover informatie vinden op onze website.

Tenslotte wil ik benadrukken dat uit uw vragen enorme betrokkenheid bij HMC blijkt, deze betrokkenheid waarderen wij als HMC gemeenschap zeer. De koers voor de toekomst is erop gericht om in gezamenlijkheid kwalitatief hoogwaardige zorg voor nu en in de toekomst

te blijven bieden aan u en allen die dat nodig hebben. Wij spreken de wens uit met de beantwoording van uw vragen (een deel van) uw zorgen heb kunnen wegnemen. Schroomt u niet om in de toekomst opnieuw contact met ons te zoeken als er vragen zijn. We zijn graag bereid deze dan te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

P.W. Doop
Voorzitter raad van bestuur